

Opetusministeriön lausunto hallituksen esitykseen sidottua pitkäaikaissäästämistä koskevaksi lain-säädännöksi

Pitkäaikaissäästämisen kehittäminen opiskelua tukevaksi

1. Yksilöllisen pitkäaikaissäästämisen hyödyntäminen koulutuksen hankkimiseen ja opintojen aikaisiin etuuksiin

Valtionvarainministeriössä on valmisteltu hallituksen esitystä laiksi sidotusta pitkäaikaissäästämisestä. Laissa säädettäisiin oikeudesta tarjota laissa tarkoitettuja pitkäaikaissäästämissopimuksia, sopimusten sisällöstä, asiakkaan ja palveluntarjoajan oikeuksista ja velvollisuuksista säästämisso-pimusta tehtäessä ja sen voimassaoloaikana sekä säästövarojen sijoittamisesta ja niiden oikeudelli-sesta asemasta. Lisäksi pitkäaikaissäästämisen verotusta uudistettaisiin siten, että säästäjän ja talle-tuspankin, rahastoyhtiön tai sijoituspalveluyrityksen välisen pitkäaikaissäästämissopimuksen perus-teella tehty maksut olisivat tuloverotuksessa vähennyskelpoisia samalla tavoin kuin vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut. Säästämissopimuksen mukaisesti sijoitetuille varoille kerty-vää tuottoa ei verotettaisi säästämisajana. Palvelun tarjoajan säästäjälle tai muulle säästämissopi-muksen mukaan varoihin oikeutetulle eläkeiän täytyttyä tai säädettyjen nostoperusteiden täytyttyä maksamat suoritukset luettaisiin saajan pääomatuloksi.

Lain tavoitteena on luoda lakisäateisen työeläkejärjestelmän sekä vapaaehtoisten ryhmäeläkkeiden ja ammatillisten lisäeläkkeiden rinnalle täydentävä yksilöllinen järjestelmä, joka voi kansalaisten tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta edistää varautumista vanhuusajan menoihin. Järjestelmän tulisi antaa eri kotitalouksille mahdollisuus hoitaa pitkäaikaissäästäminen kunkin kotitalouden oloi-hin parhaiten sopivalla tavalla paitsi vakuutusyhtiön myös pankin, sijoituspalveluyrityksen tai sijoi-tusrahaston kautta.

Lain ensisijainen tavoite on siis kansalaisten eläketurvan täydentäminen yksilöllisellä säästämällä. Tätä tavoitetta tuetaan säästöjen verotuskohtelun muuttamisella siten, että kertyneitä voitot ovat pääomaveron alaisia sekä erällä muilla verolakeihin tehtävillä muutoksilla. Pitkäaikaissäästämisel-lä kertyneitä varoja voidaan nostaa aikaisintaan säästäjän saavutettua työeläkelain mukaisen eläke-iän. Säästöjä voidaan takaisinnostaa veroetu hyödyntäen eläkeikää aikaisemmin vähintään vuoden kestäneen työttömyyden tai pysyvän työkyvyttömyyden tai osatyökyvyttömyyden, puolison kuole-man tai avioeron perusteella.

Vaikka pitkäaikaissäästämisen ensisijainen tavoite on eläketurvan kartuttaminen, liittyy tuleviin työmarkkinoihin sellaisia näkökohtia, joiden perusteella olisi tarkoituksenmukaista ulottaa saavutet-tava veroetu myös muuhun kuin yllä esitettyihin tapauksiin. 2010 -luvun työmarkkinat tulevat yksi-löiden näkökulmasta olemaan aikaisempaa katoksellisemmat ja epävarmemmat. Samalla osaamisen merkitys kaikissa työtehtävissä kasvaa. Näistä lähtökohdista olisi perusteltua, että yksilöllistä pitkä-aikaissäästämistä voitaisiin hyödyntää myös osaamisen kasvattamiseen.

Osana aikuiskoulutusetuuksien uudistusta pitkäaikaissäästämisen uudistettava vero-kohtelu ulotetaan hyödynnettäväksi myös täydentämään opintososiaalisten etuuksien järjestelmää ja koulutuksen hankintakustannuksiin. Säästöjä voitaisiin nostaa ennen eläkeikää kuluihin, joita yksilölle aiheutuu koulutuksesta ja koulutuksen aikaisesta toimeentulosta. Nostoon oikeuttava koulutus määriteltäisiin kuten aikuiskoulutustuksessa.

Vaikka etuuden käyttäjämäärä jäisikin alhaiseksi, ei ole syytä rajoittaa pitkäaikaissäästämisen käyttöä osaamisen kasvattamiseen ja henkilökohtaisten työmarkkinavalmiuksien kehittämiseen.